

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA w ŁODZI

Aleja Piłsudskiego 8
90-051 Łódź, P - 73
Tel. (0-42) 636-36-89, Fax (0-42) 636-07-12
E-mail: lodz@uokik.gov.pl

RŁO/61-33/05/TD

Łódź, dnia 17 lutego 2006 r.

DECYZJA Nr RŁO 4/2006

Na podstawie art. 23c ust. 1 w związku z art. 23a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t. j. Dz. U. z 2005 r., Nr 244, poz. 2080) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. z 2002 r., Nr 18, poz. 172, zm.: Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 68), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko Jackowi Aleksandrowi Piotrowskiemu zamieszkałemu w Łodzi prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą „VIP” Studium Języków Obcych w Łodzi

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów wskazaną w art. 23a ust. 2 wyżej wymienionej ustawy, działanie Jacka Aleksandra Piotrowskiego polegające na stosowaniu reklamy wprowadzającej w błąd konsumentów poprzez zamieszczanie w ogłoszeniu prasowym informacji: „jeden semestr gratis”, co stanowi naruszenie art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz. U. z 2003 r., Nr 153, poz. 1503 ze zm.)

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.

Uzasadnienie

Delegatura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi uzyskała wstępne informacje dotyczące sposobu reklamowania usług edukacyjnych przez Jacka Aleksandra Piotrowskiego zamieszkałego w Łodzi, prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „VIP” Studium Języków Obcych w Łodzi (zwany także dalej: „Strona”) w trakcie prowadzonej z urzędu kontroli przestrzegania praw konsumentów na lokalnym rynku usług edukacyjnych w szkołach niepublicznych. Analiza treści ogłoszeń prasowych (dodatek łódzki *Gazety Wyborczej* z dnia 25 sierpnia 2005 r.), a także dokumentów dotyczących cen usług, warunków płatności oraz warunków promocji przedstawionych przez Stronę w toku postępowania wyjaśniającego, dała podstawę do przyjęcia, iż w niniejszej sprawie doszło do naruszenia przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i

konsumentów (dalej zwana: „ustawa o okik”). Ustalono bowiem, że treść: „jeden semestr gratis” identyfikuje promocje, które dotyczą co prawda wszystkich kierunków kształcenia prowadzonych przez Stronę i wymienionych w ogłoszeniu prasowym, ale tylko w przypadku spełniania przez kandydatów określonych warunków. Treść ogłoszenia prasowego nie zawiera żadnej informacji o tych ograniczeniach.

W związku z powyższym Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej zwany: „Prezes Urzędu”) wszczął z urzędu postanowieniem nr 1/61-33/05 z dnia 18 października 2005 r. postępowanie w sprawie stosowania przez Jacka Aleksandra Piotrowskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „VIP” Studium Języków Obcych w Łodzi praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na stosowaniu reklamy wprowadzającej w błąd konsumentów poprzez zamieszczenie w ogłoszeniu prasowym informacji: „jeden semestr gratis”, co może stanowić naruszenie art. 23a ustawy okik, o czym zawiadomił Stronę pismem z dnia 18 października 2005 r. (dowód: karta 2).

W odpowiedzi Jacek Aleksander Piotrowski w piśmie z dnia 3 listopada 2005 r. (dowód: karta 48) stwierdził, że nie zamierzał wprowadzać w błąd potencjalnego konsumenta zamieszczając w ogłoszeniu prasowym sformułowanie o treści: „jeden semestr gratis”. Wskazał ponadto, iż każdy potencjalny słuchacz miał możliwość skorzystania z takiej promocji na wszystkich kierunkach kształcenia, jednak - zgodnie z regulaminem promocji z dnia 20 kwietnia 2005 r. - po spełnieniu określonych warunków. Jacek Aleksander Piotrowski stwierdził ponadto, że zapis „jeden semestr gratis” miał na celu poinformowanie konsumenta o możliwości dokonania wyboru nauki w bezpłatnym systemie, a nie wprowadzenie w błąd, a tym bardziej podawanie nieprawdziwej informacji. Ogłoszenie w swojej treści nie określa czy promocja „jeden semestr gratis” dotyczy wszystkich kierunków kształcenia i trybów nauki, Strona nie godzi się zatem ze stwierdzeniem, że publikowanie ogłoszeń o takiej treści narusza przepis art. 23a ustawy o okik; zauważa ponadto, że wszyscy potencjalni słuchacze zgłaszający się osobiście bądź telefonicznie do siedziby szkoły byli informowani o warunkach promocji. Pomimo powyższych stwierdzeń Strona zobowiązała się do dokładniejszego informowania o zasadach promocji w następnych publikacjach prasowych.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Jacek Aleksander Piotrowski zamieszkały w Łodzi prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą „VIP” Studium Języków Obcych w Łodzi na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Urząd Miasta Łodzi - Delegatura Łódź Polesie pod numerem 45769 (dowód: karty 59 oraz 63).

Jacek Aleksander Piotrowski w ramach wyżej wymienionej działalności prowadzi niepubliczną placówkę kształcenia ustawicznego: Studium „VIP” prowadzącą kursy języków obcych oraz kurs psychologiczno-socjologiczny (dowód: karta 61). Jacek Aleksander Piotrowski prowadzi również szkoły niepubliczne: Dwuletnia Policealna Szkoła VIP oraz Studium VIP - Jednoroczne Policealne Studium Psychologiczno-Socjologiczne, na podstawie wpisów do ewidencji szkół niepublicznych, prowadzonej przez Urząd Miasta Łodzi (dowód: karty 8-16).

Kształcenie w szkołach i placówkach prowadzonych przez Jacka Aleksandra Piotrowskiego odbywa się w formie stacjonarnej (tryb dzienny i wieczorowy) i zaocznej (dowód: karty 17-18 oraz 21)

Usługi edukacyjne świadczone przez Stronę są odpłatne (dowód: karta 6).

Zasady promocji, w tym promocji cenowych określają: „Zasady promocji *semestr bezpłatny* przy zapisach na rok szkolny 2005/2006” (dowód: karty 7).

Ogłoszenie prasowe będące przedmiotem oceny zawiera informacje: „jeden semestr gratis” i było publikowane w okresie od czerwca do października 2005 r. w gazetach: *Gazeta Wyborcza* (strony łódzkie) oraz *Metro*. Ponadto Strona publikowała również od czerwca do września 2005 r. ogłoszenia prasowe zawierające treść „semestr bezpłatny!” w gazetach *Ekspres Ilustrowany*, *Dziennik Łódzki*. Oceniane ogłoszenie wymienia również będące w ofercie kierunki kształcenia oraz typy szkół prowadzonych przez Stronę - dwuletnie i jednoroczne (dowód: karty 19-45).

Informacja „jeden semestr gratis” skierowana jest do słuchaczy zapisujących się na pierwszy semestr nauki w roku szkolnym 2005/2006 i oznacza zwolnienie z opłaty czesnego w ciągu tego semestru.

Podejmując naukę w Dwuletniej Policealnej Szkole VIP potencjalny słuchacz może uzyskać zwolnienie z opłaty czesnego w pierwszym semestrze nauki w następujących przypadkach:

- a) słuchacz rozpoczyna naukę na kierunkach kształcenia: technik administracji, technik ekonomista, w grupach, których zajęcia odbywać się będą w soboty i niedziele oraz w dni powszednie w godzinach popołudniowych,
- b) słuchacz rozpoczyna naukę na innych kierunkach kształcenia (z wykluczeniem zawodu technik obsługi turystycznej) w grupach, których zajęcia odbywać się będą w dni powszednie w godzinach popołudniowych,
- c) słuchacz rozpoczyna naukę na dowolnym kierunku kształcenia i w dowolnych grupach (tj. trybach: dzienny, wieczorowy, zaoczny) w sytuacji, gdy skutecznie zachęci sześć osób do rozpoczęcia odpłatnej nauki w tej samej grupie.

Ponadto kandydat na słuchacza Dwuletniej Policealnej Szkoły VIP uzyskuje możliwość zwolnienia z opłaty czesnego w ciągu jednego semestru w sytuacji, gdy przenosi się z innej szkoły na semestr trzeci lub w przypadku, gdy Dyrektor Dwuletniej Policealnej Szkoły VIP wyrazi na to zgodę po uwzględnieniu szczególnych okoliczności, na przykład trudnej sytuacji ekonomicznej kandydata.

Podejmując naukę w Studium VIP - Jednoroczne Policealne Studium Psychologiczno-Socjologiczne potencjalny słuchacz może uzyskać zwolnienie z opłaty czesnego podczas pierwszego semestru na dowolnym kierunku studiów w przypadku, gdy skutecznie zachęci sześć osób do rozpoczęcia odpłatnej nauki w tej samej grupie.

Prezes Urzędu zważył:

Zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy o okik przesłankami zaistnienia zakazanej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów są:

- 1) działanie przedsiębiorcy
- 2) noszące znamiona bezprawności
- 3) godzące w zbiorowy interes konsumentów.

Ad 1

Art. 4 pkt 1 ustawy o okik określa przedsiębiorcę jako przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej. Ustawa Prawo działalności gospodarczej straciła moc z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2004 r. Nr 173, poz. 1807 z późn. zm.) - dalej zwana: „ustawa o SDG” - zgodnie z art. 66 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2004 r. Nr 173, poz. 1808). Przepis art. 86 tej ustawy podaje również, że ilekroć w obowiązujących przepisach jest mowa o przepisach ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej, należy przez to rozumieć właściwe przepisy ustawy o SDG.

Art. 2 ustawy o SDG definiuje działalność gospodarczą jako zarobkową działalność wytwórczą, handlową, budowlaną, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i eksploatacja zasobów naturalnych, a także działalność zawodową wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły. Przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 tej ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Ponadto, zgodnie z art. 14 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy SDG przedsiębiorca będący osobą fizyczną może podjąć działalność gospodarczą po uzyskaniu wpisu do ewidencji działalności gospodarczej.

Jacek Aleksander Piotrowski jest osobą fizyczną wpisaną do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Urząd Miasta Łodzi - Delegatura Łódź Polesie. Prowadzona działalność gospodarcza wykonywana jest w sposób zorganizowany i ciągły w ramach organizacyjnych prowadzonej przez Stronę placówki: „VIP” Studium Języków Obcych w Łodzi.

W odniesieniu do stwierdzenia, czy Strona jest przedsiębiorcą - w rozumieniu ustawy o okik - w zakresie prowadzenia szkół niepublicznych: Dwuletnia Policealna Szkoła VIP oraz Studium VIP - Jednoroczne Policealne Studium Psychologiczno-Socjologiczne, Prezes Urzędu zważył co następuje:

Jacek Aleksander Piotrowski prowadzi szkoły niepubliczne: Dwuletnia Policealna Szkoła VIP oraz Studium VIP - Jednoroczne Policealne Studium Psychologiczno-Socjologiczne, na podstawie wpisów do ewidencji szkół niepublicznych, prowadzonej przez Urząd Miasta Łodzi, zgodnie z art. 82 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, Nr 273, poz. 2703, Nr 281, poz.2781, z 2005 r. Nr 17, poz. 141, Nr 94, poz. 788, Nr 122, poz. 1020, Nr 131, poz. 1091, Nr 167, poz. 1400, Nr 249, poz. 2104). W uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 5 lutego 2003 r., sygn. akt XVII Ama 36/02, Sąd stwierdza m.in., że przedmiotem działania szkoły niepublicznej są usługi o charakterze użyteczności publicznej, tj. edukacja. Ta wykładnia odpowiada z kolei przepisowi art. 4 ust. 1

lit a definiującego na użytek ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów pojęcie przedsiębiorcy.

Wobec powyższego, należy stwierdzić, iż Jacek Aleksander Piotrowski jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o okik.

Ad 2

Bezprawność to sprzeczność zachowania z przepisami prawa oraz z zasadami współżycia społecznego. Chodzi więc o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym jako całością. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, niezależnym od wystąpienia szkody czy od zamiaru podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych. Przepis art. 23a ust. 2 ustawy o okik zawiera otwarty katalog działań stanowiących praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Wśród praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów ustawodawca wymienił nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę. Zakaz stosowania reklamy wprowadzającej w błąd zawarty został w przepisach Ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 1993 r. nr 47 poz. 211 z późn. zm.) - zwana dalej: „ustawa o ZNK”. Przepis art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy o ZNK wskazuje, iż czynem nieuczciwej konkurencji jest reklama wprowadzająca klienta w błąd i mogąca przez to wpłynąć na jego decyzję co do nabycia towaru lub usługi.

Analizując treść reklamy prasowej rozpowszechnianej przez Stronę, zawierającej informację „jeden semestr gratis”, Prezes Urzędu zwrócił uwagę na fakt, iż oferta ta oznacza zwolnienie z opłaty czesnego w ciągu pierwszego semestru nauki. Promocja ta dotyczy wszystkich typów szkół, kierunków i trybów kształcenia prowadzonych przez placówki kierowane przez Stronę, lecz jedynie w przypadku, gdy kandydat skutecznie zachęci sześć osób do rozpoczęcia odpłatnej nauki w tej samej grupie. W pozostałych przypadkach kandydat może być zwolniony z opłaty czesnego w ciągu pierwszego semestru nauki tylko w sytuacji, gdy rozpocznie naukę w grupach, których zajęcia odbywają się w dni powszednie w godzinach popołudniowych (Dwuletnia Policealna Szkoła VIP - wszystkie kierunki oprócz technik obsługi turystycznej) albo w grupach, których zajęcia odbywają się w soboty i niedziele (Dwuletnia Policealna Szkoła VIP - kierunki: technik administracji, technik ekonomista). Ponadto, kandydat na słuchacza Dwuletniej Policealnej Szkoły VIP uzyskuje możliwość zwolnienia z opłaty czesnego w ciągu jednego semestru w sytuacji, gdy przenosi się z innej szkoły na semestr trzeci lub w przypadku, gdy Dyrektor Dwuletniej Policealnej Szkoły VIP wyrazi na to zgodę po uwzględnieniu szczególnych okoliczności, na przykład trudnej sytuacji ekonomicznej kandydata. Oceniane ogłoszenie prasowe, wymieniając typy szkół i oferowane przez nie kierunki kształcenia oraz podając w odniesieniu do nich treść: „jeden semestr gratis”, sugeruje, iż każdy słuchacz - rozpoczynając naukę na jednym z wymienionych kierunków - będzie zwolniony z opłaty czesnego w ciągu jednego semestru nauki bez konieczności spełniania dodatkowych warunków, niezależnie od wybranego przez siebie kierunku czy też trybu nauki (dzienny, wieczorowy, zaoczny). Reklamie takiej można zatem zarzucić możliwość wprowadzenia w błąd co do istotnych warunków oferty świadczenia usług edukacyjnych. W wyroku z dnia 23 czerwca 2004 r. Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów sygn. akt XVII Ama 66/03, wskazał, iż „wprowadzenie w błąd polegać może na pominięciu w reklamie istotnych dla konsumenta informacji lub zawarciu w reklamie sformułowań kłamliwych”. Mając na uwadze stan faktyczny Prezes Urzędu uznał, iż w niniejszym przypadku nastąpiło pominięcie istotnych dla konsumenta informacji w ten sposób, że nie wskazano, iż promocja „jeden semestr gratis” jest skuteczna tylko po spełnieniu określonych warunków: wybór odpowiedniego trybu

kształcenia (wieczorowy lub zaoczny), nakłonienie innych osób do nauki w szkole bądź przeniesienie z innej szkoły na trzeci semestr nauki w szkołach prowadzonych przez Stronę.

Stanowisko ukształtowane w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (dalej zwany: „ETS”) domaga się wprowadzić od konsumenta rozsądku i uwagi (por. na przykład sprawa Prantl z 1984 r. - ETS 13.3.1984 r., 16/83, Zb. Orz. 1299), ale daje mu jednocześnie prawo do rzetelnej informacji, nie wprowadzającej w błąd, zawierającej wszelkie niezbędne dane wynikające z funkcji i przeznaczenia towaru czy usługi (por. na przykład sprawa GB-Inno-BM, ETS 13.12.1991 r., C-18/88, Zb. Orz. I-5941). ETS podkreśla wagę obowiązku udzielania konsumentom prawdziwej i pełnej informacji już na etapie promocji czy reklamy, w szczególności gdy dotyczy ona ceny, którą konsument musi zapłacić przedsiębiorcy za określony towar - jest to jeden z podstawowych obowiązków nałożonych na przedsiębiorcę z mocy regulacji ustawowych. Brak podawania rzetelnych, pełnych i prawdziwych informacji uniemożliwia konsumentom dokonanie swobodnej i rzeczowej oceny oferowanych na rynku towarów i usług, co może wprowadzać w błąd konsumentów. Wskazanie konsumentom możliwości weryfikacji przedstawianych informacji poprzez zamieszczenie w ogłoszeniu prasowym adresu pocztowego czy internetowego nie wyczerpuje zobowiązania Strony do udzielenia pełnej, rzetelnej i prawdziwej informacji. Prezes Urzędu zwrócił uwagę na fakt, iż przedmiotem kontroli dokonanej w toku niniejszego postępowania nie jest funkcjonowanie szkół prowadzonych przez Stronę, a jedynie treść reklam promujących te placówki. Fakt, że wszyscy potencjalni słuchacze zgłaszający się osobiście bądź telefonicznie do siedziby szkoły byli informowani o warunkach promocji, jest dla oceny tychże reklam całkowicie nieistotny.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności należy stwierdzić, iż reklama stosowana przez Stronę może wprowadzać w błąd konsumentów co do rzeczywistej treści skierowanej do nich oferty. Skutkiem tego jest naruszenie interesów ekonomicznych konsumentów. Tym samym przesłanka bezprawności została spełniona.

Ad 3

Przepisy ustawy o okik nie definiują pojęcia zbiorowego interesu konsumentów. Z całą pewnością mamy do czynienia z takim interesem, gdy działania przedsiębiorcy dotyczą zbiorowości i mogą dotknąć każdego potencjalnego klienta tego przedsiębiorcy, czyli gdy są powszechne. W niniejszej sprawie mamy do czynienia z godzeniem w prawa nieograniczonej grupy konsumentów, którzy mogli zapoznać się z treścią ogłoszenia prasowego. Przemawia za tym fakt, iż zakwestionowana reklama prasowa publikowana była w okresie od czerwca do października 2005 r. w gazetach codziennych w Łodzi. Konsumentów zapoznających się z treścią tego ogłoszenia mogą nabrać uzasadnionego przekonania, że w każdej sytuacji mogą nie zapłacić za jeden semestr nauki w placówkach edukacyjnych prowadzonych przez Stronę, bez względu na kierunek czy tryb kształcenia. Prowadzić to może do naruszenia ich interesów ekonomicznych w ten sposób, że zachęeni treścią reklamy podejmą czynności mające na celu kontakt ze szkołami prowadzonymi przez Stronę (np. przejazd do placówki, kontakt telefoniczny), a w skrajnych przypadkach zawrą umowę, na mocy której zobowiązani zostaną do ponoszenia kosztów nauki w ciągu każdego semestru. Powyższy fakt decyduje o tym, iż trzecia przesłanka została spełniona.

Wobec łącznego spełnienia wszystkich trzech przesłanek koniecznych do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w art. 23a ustawy o okik, Prezes Urzędu orzekł jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o okik w związku z art. 479²⁸ § 2 i § 3 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Łodzi.

Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Łodzi

Iwona Bielska

Otrzymuje:
Jacek Aleksander Piotrowski
Dwuletnia Policealna Szkoła VIP
Ul. Piotrkowska 94
90-103 Łódź